

ται αἱ πλειότεραι ἄλογοι φιλοεικίαι, αἱ κρι-
σολογίαι, αἱ προλήψεις, καὶ αἱ πλειότεραι
θρησκευτικαὶ αἱρέσεις. Ἡ βραδύτης τῆς ἀντι-
λήψεως, ἢ ἡ ὀκνηρία τῆς κρίσεως ἐνοιμένη με-
τὴν ἄλογον φιλαυτίαν, εἶναι ἡ πρωτίστη πηγὴ
τοῦ πάθους τούτου. Μ' ὅλα ταῦτα οἱ πεισμα-
τῶδεις φαντάζονται ἑνδοξον πρᾶγμα τὸ πείσμε-
των, ἀποδίδοντες αὐτὸ εἰς τὴν δύναμιν τοῦ
πνεύματός των, ἐνῶ τῇ ἀληθείᾳ τὸ πνεῦμά
των πᾶσχει εἰς τοῦτο τὴν πλέον αἰσχροὺς ἀ-
δυναμίαν. Τὸ ἱατρικὸν τοῦ πάθους τούτου εἶ-
ναι γὰρ μὴν ἐμπιστευώμεθα ἀμέτρως εἰς τὸ
πνεῦμά μας, ὅσον καὶ ἂν ᾖναι φωτισμένον,
διότι δὲν εἶναι ποτὲ ἀναμάρτητον. Πρέπει γὰρ
ἀκούωμεν χωρὶς πρόληψιν τοὺς λόγους τῶν
ἄλλων, καὶ γὰρ τοὺς δεχώμεθα μὲ εἰλικρί-
νειαν, ὅταν τοὺς εὕρισκωμεν ὀρθοτέρους παρὰ
τοὺς ἰδικούς μας.

Οἵησις.

Ἡ οἵησις εἶναι πάθος τῆς φιλαυτίας, τὸ
ὁποῖον κάμνει τὸν ἄνθρωπον γὰρ τιμᾶ τὸν ἑαυ-
τόν του πλειότερον παρὰ ὅ, τι ἀξίζει, καὶ γὰρ
φαντάζεται ὅτι εἶναι ἀρκετὸς καὶ εἰς τὰ ὑπὲρ
δύ-

δύναμιν. Εἰς τὸ πᾶθος τοῦτο ὑπόκειται πᾶσα ἡλικία, μάλιστα δὲ ἡ νεανική. Νέος τις Ἀθηναῖος Γλαύκων ὀνομαζόμενος, ἐκπεπληγμένος ἀπὸ τὴν δόξαν τοῦ Θεμιστοκλέους, τοῦ Κίμωνος, καὶ τοῦ Περικλέους, συνέλαβε τὴν πλέον ἀνόητον φιλοδοξίαν. Ἀφοῦ ἐδιδάχθη ἀπὸ σοφιστὴν τινά, ὁ ὁποῖος ὑπέσχετο νὰ τὸν κάμῃ ἀνδρᾶ ἐπισημοτάτατον εἰς τὴν πολιτικὴν, ἐνόησε τὸν ἑαυτόν του ἰκανώτατον, καὶ ἐτόλμα νὰ ζητῇ τὰ πρῶτα πολιτικὰ ἀξιώματα· μόλις εἴκοσι χρόνων ἡλικίας, ἔβαλε κατὰ τοῦν νὰ ἐμβῇ εἰς τὴν διοίκησιν τῶν πολιτικῶν πραγμάτων, καὶ κανεῖς, οὔτε ἀπὸ τὴν οἰκογένειάν του, οὔτ' ἀπὸ τοὺς φίλους του δὲν ἐμπόρει νὰ τὸν ἐμποδίσῃ ἀπὸ τοιοῦτον σκοπὸν παράκαιρον καὶ διὰ τὴν ἡλικίαν του καὶ διὰ τὴν ἀναξιοτήτά του. Μόνος ὁ Σωκράτης ἐκαστόρθεωσε νὰ τὸν ἐλευθερώσῃ ἀπὸ τὴν οἴησιν ταύτην. Ἰδοὺ κατὰ τὸν Πλάτωνα ποῖον τρόπον ἐμεταχειρίσθη ὁ Φιλόσοφος, διὰ νὰ μὴ πληγώσῃ φανερά τὴν φιλαυτίαν τοῦ νέου.

Ἐπιθυμεῖς λοιπὸν, ὦ Γλαύκων, νὰ λάβῃς τὴν διοίκησιν τῆς πόλεως; — Ναί. — Λαμπρότερον σκοπὸν δὲν ἐμπόρεις νὰ συλλάβῃς,
διό-

ΜΕΤΟΣ Β'. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΔ'. 253

Διότι, ἂν τὸν ἐπιτύχῃς, θέλεις εἰσθαι εἰς κα-
τάστασιν νὰ βοηθῇς ὠφελίμως τοὺς φίλους τε,
νὰ μεγαλύνῃς τὸ γένος σου, καὶ νὰ ἐντείνῃς
τὴν δύναμιν τῆς πατρίδος σου· θέλεις γαρ-
σθῇν ὅχι μόνον εἰς τὰς Ἀθήνας, ἀλλὰ καὶ
εἰς ὅλην τὴν Ἑλλάδα· ἡ φήμη τοῦ ὀνόματός
σου θέλει φθάσῃ ἴσως ἕως καὶ εἰς τὰ βάρ-
βαρα ἔθνη, ὡς ἡ φήμη τοῦ Θεμιστοκλέους.
Τέλος πάντων, ὅπου καὶ ἂν εὑρεθῇς, ὅλοι
θέλουν προσηλόνειν ἐπάνω σου τὰ βλέμματά
των· ὅλοι / θέλουν σὲ θαυμάζειν καὶ σέβε-
σθαι. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἐπιθυμεῖς νὰ τιμηθῇς καὶ
νὰ δοξασθῇς ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους, φανερόν ὅ-
τι στοχάζεσαι νὰ σταθῇς ὠφέλιμος εἰς αὐ-
τούς. — Βεβαιότατα. — Εἰπέ με λοιπὸν, σὲ
παρακαλῶ, ποῖα εἶναι ἡ πρώτη δούλευσις,
τὴν ὅποίαν ἔχεις νὰ κάμῃς εἰς τὴν πολιτείαν;
τάχα νὰ τὴν πλουτίσῃς, ἥγουν νὰ αὐξήσῃς τὰ
εἰσοδήματά της; — Τοῦτο βέβαια. — Λοιπὸν
ἐξεύρεις καλὰ εἰς τὶ στέκουν τὰ κοινὰ εἰσοδή-
ματα, καὶ εἰς πόσην ποσότητα ἀναβαίνουν;
Ἐκαμες σπουδὴν ἰδιαιτέραν, διὰ νὰ ἐμπορῇς,
ὅταν λείψῃ ἓν εἰσόδημα, νὰ εὑρίσκῃς ἄλλο
εἰς τὸν τόπον τοῦ; — Σοῦ ὁμνῶ, ὅτι τοῦτο

πε-

ποτέ δὲν τὸ ἐσυλλογίσθηκα. — Σημείωσαί με
 τοῦλάχιστον τὰ παρόντα ἔξοδα τῆς πολιτείας;
 διότι ἐξεύρεις καλὰ πόσον ὠφελεῖ νὰ ἀφαιροῦν-
 ται τὰ περιττά. — Ομολογῶ ὅτι καὶ εἰς τοῦ-
 το δὲν ἔχω καμμίαν ἰδέαν. — Πρέπει λοιπὸν,
 ἀγαπητέμου Γλαύκων, νὰ ἀναβάλῃς εἰς ἄλ-
 λον καιρὸν τὸν σκοπὸν τοῦ νὰ αὐξήσῃς τὰ εἰσ-
 οδήματα τοῦ κοινοῦ, διότι εἶναι ἀδύνατον νὰ
 τὸ κατορθώσῃς τώρα, ἂν δὲν ἐξεύρῃς πόσα
 συνάξει καὶ πόσα ἐξοδεύει. — Ἀλλὰ μὲ φαί-
 νεται ὃ Σώκρατες ὅτι ἐσιώπησες ἕνα ἰσχυρὸν
 ὁμοίως τρόπον νὰ πλουτίσῃ τις τὰ κοινὰ μὲ
 τὴν καταστροφὴν πᾶν ἐχθρῶν. — Ναὶ ἀληθε-
 νὰ, ἔχεις δίκαιον· πλὴν διὰ νὰ μεταχειρισθῇ
 τὸν τρόπον τοῦτον, πρέπει νὰ ᾔναι δυνατότε-
 ρος, ἀλλέως κινδυνεύει νὰ χάσῃ καὶ τὸ ὅποῖον
 ἔχει. Ἐκεῖνος λοιπὸν, ὅς τις ὁμιλεῖ περὶ πο-
 λέμου, πρέπει νὰ ἐξεύρῃ τὰς δυνάμεις καὶ τῆς
 ἑνὸς καὶ τοῦ ἄλλου μέρους, διὰ νὰ συμβου-
 λεύσῃ μὲ θάρρος πόλεμον, ἐξεύρων τὸν ἐναν-
 τίον ἀδυνατώτερον, ἢ ἡσυχίαν; ἂν ᾔναι τωόντι
 ἰσχυρότερος. Ἐξεύρεις λοιπὸν ποῖαι εἶναι αἱ
 δυνάμεις τῆς πολιτείας μας; ποῖαι τῶν ἐχ-
 θρῶν; ἔχεις ταύτας ἐγγράφως σημειωμένας;
 μὲ

ΜΕΡΟΣ Β'. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΔ'. 501

μὲ κάμνεις χάριν τὰ μὲ τὰς δείξεις. — Δὲν ἔχω ἀκόμη τίποτε. — Λοιπὸν βλέπω, ὅτι ἔξω θέλομεν ἔχειν εὐθύς πόλεμον, αἷ σὲ δώσωσι τὴν διοίκησιν, διότι λείπονται πολλὰ πράγματα νὰ μάθῃς, καὶ πολλὰς φροντίδας νὰ λάβῃς. Φοβοῦ, φίλε, φοβοῦ μὴ ἡ ἄμετρος ἐπιθυμία τῶν τιμῶν σὲ τυφλώσῃ, καὶ ἐπιχειρῇς τὰ ὑπὲρ δύναμιν, κατασπαθῇς παίγνιον.

Τοὺς λόγους τούτους τοῦ σοφωτάτου Σακράτους πρέπει νὰ φυλάττωμεν ὅλοι, ἐφαρμόζοντές τους φρονίμως εἰς τὰς περιστάσεις, καὶ νὰ μὴν ἀφίνωμεν τὸν ἑαυτόν μας νὰ παραφέρεται ἀπὸ τὸ τυφλὸν τοῦτο πάθος τῆς οἰήσεως.

ὑπερηφανία.

Ἡ ὑπερηφανία προερχομένη ἀπὸ τὴν μεγάλην ἰδέαν, τὴν ὁποίαν ὁ ὑπερήφανος ἔχει περὶ ἑαυτοῦ, τὸν κάμνει νὰ καταφρονῇ τοὺς ἄλλους, καὶ νὰ φέρεται μὲ αὐτοὺς, ὡς νὰ ἦναι ἄλλης φύσεως. Εἰς τὸ πάθος τοῦτο ὑπόκεινται μάλιστα οἱ δυνατοὶ τῆς γῆς, οἱ πλούσιοι, οἱ εὐγενεῖς καὶ οἱ ἡγεμόνες, οἵτινες συνειθισμένοι νὰ ἀπολαμβάνωσι τὴν ὑπόκλισιν τῶν ὑποκειμένων, καὶ κολακευόμενοι ἀπὸ κό-

λα-

λακώς, τοὺς μεγαλητέρους ἐχθρούς τῆς ἡγε-
 μονίας των, κατακτοῦν καὶ φαντάζονται ὅτι δὲν
 εἶναι ἄνθρωποι. Ἐκ τούτου ἔφθασαν τινὲς
 τῶν παλαιῶν ἡγεμόνων καὶ ἐπαίρωνται ὡς
 θεοί, καὶ καὶ λαμβάνωσι τοιούτους τίτλους,
 βασιλεὺς τῶν βασιλέων, ἀδελφὸς τοῦ Ἡλίου,
 τῶν Θεῶν τῆς γῆς, καὶ τῶν Κυρίων τῆς φύ-
 σεως. Ἐκ τούτου ὁ Πέρξης, ὁ βασιλεὺς τῶν
 Περσῶν, ἐνόμιζε τὸν ἑαυτόν του κύριον τῶν
 στοιχείων, ὥστε καὶ καὶ γράψῃ τοιαύτην ἐπι-
 στολὴν εἰς τὸ ὄρος τοῦ Ἀθως. „Ἐπὶ ἡμέ-
 ρῃ Ἀθως, ὅς τις ὑψόμεις τὴν κεφαλὴν σου ἕως
 „τὸν οὐρανόν, μὴν εἶσαι τόσον πολμηρὸς, ὥ-
 „στε καὶ ἀντιστέκεσαι εἰς τοὺς λιθοτόμους με-
 „αλλέως θέλω σὲ κατακόψειν, καὶ κρημνί-
 „σειν εἰς τὴν θάλασσαν“. Ὁ αὐτὸς εἶχε κα-
 τασπευάσειν ἀπὸ πλοῖα γέφυραν εἰς τὸν Ἑλ-
 λήσποντον, διὰ καὶ περάσῃ τὰ στρατεύματά του
 ἀπὸ τῆς Ἀσίας εἰς τὴν Εὐρώπην. καὶ ὅταν
 ἔμαθεν ὅτι βιάει τρικυμία ἀνέτρεψε τὴν γέ-
 φυραν, ἐθυμώθη διὰ τοιαύτην καταφρόνησιν
 τῆς θαλάσσης, καὶ ἐπρόσταξε καὶ δώσωσιν εἰς
 αὐτὴν ἑκατὸν μαστιγῶσεις, φονάζων. „Δυσ-
 „τυχὲς στοιχεῖον, ἐγὼ ὁ κύριός σου σὲ παι-
 „δεύω

ΜΕΡΟΣ Β'. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΔ'. 565

„δεύω οὕτω,“ ὅτι ἐτόλμῃς γὰρ φερθεῖν εἰς
 „ἐμὲ ὑβριστικῶς“. Ἀπίστευτος βέβαια ἤ-
 θελε φαίνεσθαι τοιαύτη μαρία, ἂν δὲν ἦτο
 μαρτυρημένη ἀπὸ ἑκατὸν μυριάδας ἀνθρώπων,
 οἵ τινες τὸν ἀκολεθοῦσαν. Ὁμοίως εὐκολὰ πί-
 πτει εἰς ὑπερηφάνειαν καὶ ὅταν τις ἔχῃ ἐπι-
 σωρευμένας εἰς τὴν μνήμην του λέξεις καὶ φρά-
 σεις ἀσυναρτήτους, χωρὶς σύστημα, χωρὶς γὰρ
 ἐφαρμογὴν εἰς τὴν διαγωγὴν του τὴν ἐπιστήμην
 τῶν ὀρθῶν ἀξιωμάτων. Καὶ τὰ προτερήματα
 πρὸς τούτοις, εἰς τέχνην τινὰ ἢ ἐπιστήμην,
 ἂν δὲν κανονίζονται ἀπὸ τὸν ὀρθὸν λόγον,
 κρημνίζουν τὸν ἄνθρωπον εἰς ὑπερηφάνειαν, ὡς
 ποτὲ τὸν Μενεκράτην ἰατρὸν, ὅς τις ἐπωνόμαζε
 τὸν ἑαυτόν του Δία. Πῶς ἐμπορεῖ ὁ ἄνθρω-
 πος γὰρ ὑπερηφανευθῆ, ὅταν συλλογισθῇ ὅτι ἡ
 ἐπιστήμη του εἶναι μηδὲν πρὸς τὰ ὅσα ἀγνοεῖ·
 ὅτι ὁ πλοῦτος, ἡ δύναμις καὶ ἡ ἐξουσία του,
 περιορισμένα καὶ ἄστατα· ὅτι τέλος πάντων,
 ὑπόκειται εἰς τὰς αὐτὰς χρείας, εἰς τὰς αὐ-
 τὰς ἀδυναμίας καὶ πάθη, καὶ εἰς τὸν αὐτὸν
 θάνατον μὲ τούς πλέον παραμικρούς!

Φι-

Φιλοδοξία.

Ἡ φιλοδοξία εἶναι ἄλλοτε κακία καὶ ἄλλοτε ἀρετή, κατὰ τὰ ὑποκείμενα, καὶ κατὰ τὰς αἰτίας, ἀπὸ τὰς ὁποίας κινεῖται. Εἶναι ἀρετή, παραδείγματος χάριν, εἰς ἄνθρωπον, ὅστις ζητεῖ νὰ ἀποκτήσῃ προτερήματα, μισοπὸν νὰ εὐφελήσῃ τοὺς ὁμοίους του. Τοιαύτη εἶναι ἡ φιλοδοξία τῶν τεχνιτῶν, τῶν ἐπιστημονικῶν, τῶν συγγραφέων, τῶν κριτῶν, τῶν πολιτικῶν ἀρχόντων, ὅταν ἐνσυχολῶνται εἰς τὸ ἔργον των καὶ ἐκπληρῶσιν ἀκριβῶς τὰ χρέη των, ἀποβλέποντες τὸ κοινὸν καλὸν, χωρὶς κανένα σκοπὸν βλάβης. Ἡ εὐγενὲς αὕτη καὶ ἐνάρετος φιλοδοξία γεννᾷ τοὺς μεγάλους ἄνδρας εἰς πᾶν εἶδος. Αὕτη ἐστὶν ἡ μήτηρ τοῦ Ἀπελλοῦ, τοῦ Φειδίου, τοῦ Ῥαφαήλου, καὶ ἄλλων τοιούτων περιφήμων ζωγράφων καὶ ἀγαλματοποιῶν. Ἀπὸ ταύτην ἐγεννήθησαν Πλάτωνα, Ἀριστοτέλεις, Θεόφραστοι, Σοφοκλεῖς, Εὐριπίδαι, Καρτέσιοι, Γαλιλαῖοι, Δεῖβνίτιοι, Κορνήλιοι, Ρακίραι, καὶ ἄλλοι πολλοὶ ἀθάνατοι εὐεργέται τῆς ἀνθρωπότητος. Εἰς τὸν κατάλογον ὅμως τῶν τοιούτων ἐναρέτων φιλοδοξῶν

ΜΕΡΟΣ Β'. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΔ'. 305

ζων δὲν συναριθμοῦνται βέβαια Ἀλέξανδροι, Καίσαρες, καὶ τόσοι ἄλλοι περιβόητοι ἄνδρες, τῶν ὁποίων ἡ φιλοδοξία ἐστάθη ὁλέθριος εἰς τὸ ἀνθρώπινον γένος· διότι ἀπέβλεπεν εἰς παραλόγους νίκας, καὶ τρόπαια φανταστικά. Ὅταν βέβαια τὸ ὑπερήφανον τοῦτο πάθος καταδουλώσῃ ψυχὴν ἀχρείαν, ἢ λάβῃ διεύθυνσιν κακὴν, δὲν γνωρίζει πλέον μέτρον, δὲν σέβεται οὔτε νόμους, οὔτε καθήκοντα, οὔτε ἀρετὴν, οὔτε συγγένειαν, οὔτε πατρίδα, οὔτε αὐτὸν, ὅς τις γίνεται θυσία του· ὅλα τὰ ἄλλα πάθη σβύρονται, καὶ τοῦτο μόνον ἐπικρατεῖ. Ἡ Ἱστορία μᾶς ἄφησε τοῦ πάθους τούτου τὸ πλέον φρικῶδες παράδειγμα εἰς τὴν Ἀγριππίνην τῆς μητέρας τοῦ Νέρωνος. Ἡ φιλόδοξος αὕτη αὐτοκρατόρισσα τῆς Ῥώμης, μὴν εὐχαριστημένη νὰ ᾔναι θυγάτηρ, ἀδελφὴ καὶ γυνὴ αὐτοκράτορος, ἠθέλησεν ἀκόμη νὰ προσθέσῃ εἰς τόσους τίτλους καὶ τὸν τίτλον, Μήτηρ αὐτοκράτορος. Ἐφαρμάκευσε λοιπὸν τὸν ἄνδρα της, διὰ νὰ ὑψώσῃ εἰς τὸν αὐτοκρατορικὸν θρόνον τὸν υἱόν της. Ὅταν εἷς τῶν πλέον φρονίμων συμβούλων της, γνωρίζων καλῶς τὸν θηριώδη χαρακτῆρα τοῦ υἱοῦ τούτου, τὴν ἔλεγεν ὅτι δὲν

εἶναι φρόνησις καὶ καμὴ τοιοῦτον πρᾶγμα, ὅτι ὁ υἱὸς τῆς ἐμπορεῖ ἰσῶς καὶ θανατώσῃ καὶ αὐτὴν μίαν ἡμέραν· ἢ Καλὰ, εἶπεν, ἄς με θανατώσῃ, μόνον ἄς βασιλεύσῃ“. Ἐβασίλευσε, καὶ δὲν ἄργησε τωόντι καὶ πνίξῃ ὁ Θηριώδης τὴν μητέρα του. Εἰς τοιαῦτα τέλη φέρει ἡ φιλοδοξία τοὺς ὅσοι παραοίδονται εἰς τὰς φρενιτικὰς ὁρμὰς τῆς. Ἄν τὸ πάθος τοῦτο δὲν μᾶς φέρῃ πάντοτε εἰς τοιαύτας ὑπερβολὰς, τοῦλάχιστον ὁρμῆς δὲν παύει καὶ μᾶς τυραννῇ καὶ ἐνῶ βάλλομεν ὅλα μας τὰ δυνατὰ διὰ καὶ τὸ εὐχαριστήσωμεν. Ἀλέξανδρος ὁ Μακεδὼν, ὅπου ἔφερε τὰς νίκας του ἕως τὸν Ὀκεανόν, εὗρίσκετο ἀκόμη πολλὰ μακρὰν ἀπὸ τὸν χορτασμόν τῆς φιλοδοξίας. Ὅταν τὶς τῶν φιλοσόφων τοῦ ἔλεγε· ὅτι τὸ πᾶν ἐμπεριέχει ἀπείρους κόσμους· ἢ Δυστυχὴς ἐγὼ, ἀπεκρίθη με· ἢ δάκρυα, ὅτι δὲν εἶμαι οὐδὲ ἐνὸς κύριος“. Δὲν ἦτο μικρότερα καὶ ἡ φιλοδοξία τοῦ Καίσαρος· ἀκόμη νέος, ὅταν ἶδεν εἰς πόλιν τινὰ τῆς Ἰσπανίας τὸ ἄγαλμα τοῦ Ἀλεξάνδρου, ἀνάστενάζων ἐφώταξεν· ἢ Ἐνῶ ἐγὼ κατασῆπμαι εἰς ἄνδρον ἀπραξίαν, οὗτος εἰς τὴν ἡλικίαν μου ἦτον ἤδη ἥρως“. Ἰδοὺ πῶς ἡ φιλοδοξία

ΜΕΡΟΣ Β'. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΔ'. 307

φιλοδοξία κατατρώγει τὰς καρίας τῶν παρὰ-
δομένων εἰς τὴν λύσαντες.

Τὸ μόνον Θεραπευτικὸν εἰς τὸ πάθος τῆ-
το, τῆς φιλοδοξίας εἶναι, καὶ στοχαζώμεθα ὅτι
ἡ ἀληθὴς δόξα, δὲν στέκει εἰς τὸ καὶ κάμωμεν
πράξεις ἐκπληκτικὰς, ἀλλὰ καλὰς καὶ ἐταρέ-
τους, ἕκαστος εἰς τὸ ἐπάγγελμα καὶ εἰς τὴν
κατάστασιν τὴν ὁποίαν ἔλαβεν. Ἡ φιλοδοξία
τότε μόνον εἶναι ἀσώα καὶ νόμιμος, ὅταν ᾖ-
ναι σύμφωνα μετὰ τὸν ὀρθὸν λόγον, καὶ μετὰ
τὴν ἀρετὴν, ὅταν ἔχη σκοπὸν τὴν ἀφέλειαν
τῆς ἀνθρωπότητος. Ἐπρόσκαλέσθη ὁ Τιμο-
λέων ἀπὸ τοὺς Συρακούσιους διὰ καὶ τοὺς ἐ-
λευθερώσῃ ἀπὸ τὴν τυραννίαν τοῦ Διονυσίου·
ἦλθεν, ἐνίκησεν ὅλους τοὺς ἐχθρούς, εἰώξε
τὸν τύραννον, καὶ ἀμέσως ἔκαμε παραίτησιν
τῆς ἐξουσίας, ἐνῶ μάλιστα αὐτοὶ οἱ Συρακού-
σιοι τὸν παρεκάλουν καὶ γένῃ βασιλεύς.

Ἀσταςία.

Ἡ ἀσταςία εἶναι ἐλάττωμα, τὸ ὅποιον
κάμνει τὸν ἄνθρωπον καὶ μεταβάλλῃ γνώμην
εὐκόλως, καὶ καὶ μὴν ᾖναι σταθερὸς εἰς τὰς
ἐπιχειρήσεις καὶ πράξεις του. Ἡ ἐπιπόλαιος
κρί-

κρίσις τῶν πραγμάτων, ἡ ἀμάθεια καὶ ἀναισθησία τοῦ καλοῦ, ρίπτουν τὸν ἄνθρωπον εἰς τὸ ἐλάττωμα τοῦτο. Ὁ ἄστατος δὲν ἔχει κανὲν σύστημα εἰς τὰς ἰδέας του, οὔτε χαρακτῆρα εἰς τὴν διαγωγὴν του. Τώρα δέχεται τὸ αὐτὸ πρᾶγμα ὡς ἀληθές, καὶ μετ' ὀλίγον τὸ ἀποβάλλει ὡς ψευδές. Εὐκόλα τὸν πείθεις, μὴν ἐλπίζης ὅμως ὅτι τὸν ἐκέρδησες. Ἡ φιλία του εἶναι ἄπιστος, αἱ ὑποσχέσεις του ἀβέβαιαι. Δὲν τὸν εὕρискεις εἰς κανὲν εἶδος οὔτε τεχνίτην, οὔτε ἐπιστήμονα. Τοιοῦτοι λοιπὸν ἄνθρωποι, ἂν καὶ δὲν ᾖναι συστηματικῶς κακοί, εἶναι ὅμως ἐξίσου ἐπιζήμιοι καὶ εἰς ἑαυτοὺς καὶ εἰς τὸν κοινωνικὸν βίον. Ὅς τις αἰσθάνεται ὅτι πάσχει τοιοῦτον ἐλάττωμα, καὶ θέλει τὴν διόρθωσίν του, πρέπει νὰ κρίνῃ μὲ προσοχὴν τὰ πράγματα, νὰ συμβουλευέται χωρὶς πρόληψιν τὸν ὀρθὸν λόγον, καὶ νὰ ὑπακούῃ εἰς αὐτόν.

Δειλία.

Ἡ δειλία εἶναι φόβος ἄλογος διὰ πράγματα ἀνάξια φόβου, καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον φανταστικά. Ὁ δειλὸς φανταζόμενος τί ἐμ-

ΜΕΡΟΣ Β'. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΔ'. 309

ἐμπορεῖ νὰ βλάψῃ τὴν ζωὴν, ἢ τὴν κατὰστα-
σίν του, φοβεῖται αὐτὸ, ὡς νὰ ἦναι τωόντι ἀ-
ληθινόν, καὶ στερεῖται τὴν ἡσυχον ἀπόλαυσιν
τοῦ παρόντος ἀγαθοῦ μετὰ τὴν φανταστικὴν ὄ-
ψιν τοῦ ἐνδεχομένου δεινῆ· χωρὶς γὰρ ἦναι κίν-
δυνος τῶν χρημάτων του, αὐτὸς τὸν πλάττει,
καὶ ζητῶν φύλαξιν ἀσφαλεστέραν, καταντᾷ
πολλάκις εἰς ἀληθινὴν στέρησιν. Μέλλει βέ-
βαια μίαν ἡμέραν νὰ ἀποθάνῃ· αὐτὸς ὅμως
ὡς νὰ βλέπῃ ἑαυτὸν ἤδη ἀποθνήσκοντα, ὀλι-
γοψυχεῖ, ἀποφεύγει τὰς ἀναγκαίας εἰς τὴν ὑ-
γείαν ἐνασχολήσεις, μελαγχολεῖ, καὶ ἐπιτα-
χύνει τωόντι τοῦ θανάτου τὸν ἐρχομόν. Ὁ δεκ-
λὸς εἶναι πρὸς τούτοις ὑποπτος εἰς τοὺς ἄλ-
λους, καὶ ἀνεπιτήδειος εἰς κοινὰς δουλεύσεις.
Τὸ θεραπευτικὸν τοῦ πάθους τούτου εἶναι νὰ
φεύγωμεν τὴν ἀργίαν καὶ τὴν τρυφήν· νὰ θεω-
ρῶμεν τὰ πράγματα κατὰ τὰς ὁποίας ἔχουν
πρὸς ἡμᾶς ἀληθινὰς σχέσεις, καὶ προφυλατ-
τόμενοι φρονίμως, νὰ δεχώμεθα τὰ ἄφευκτα
μετὰ ὑπομονήν, καὶ νὰ μὴν ἀφίνωμεν ὡς παιδά-
ρια τὴν φαντασίαν νὰ μᾶς ἐκπλήττῃ μετὰ
παράλογά της φόβητρα.

Μι-